

ประกาศศูนย์สอบความรู้ฯ ที่ ๑๖/๒๕๖๒
เรื่อง ข้อกำหนดการสอบความรู้ฯ
ตามเกณฑ์สมรรถนะร่วมของหลักสูตรเภสัชศาสตร์ พ.ศ.๒๕๕๕
(PLE-CC)

(ตามข้อเสนอของคณะทำงานข้อสอบตามเกณฑ์สมรรถนะร่วมฯ และความเห็นชอบของคณะอนุกรรมการสอบความรู้ฯ วาระที่ ๙ ในการประชุมครั้งที่ ๖(๖/๒๕๖๒) วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๒)

ก. ข้อกำหนดการสอบความรู้ฯข้อเขียน (PLE-CC1)

ก๑. กรอบเนื้อหาข้อสอบ

ด้วยเกณฑ์สมรรถนะร่วมฯ มีวัตถุประสงค์จะใช้เป็นหลักในการจัดหลักสูตรเภสัชศาสตร์ ๖ ปี โดยให้มีส่วนเป็นสมรรถนะที่เหมือนกันในทุกหลักสูตรก่อนแยกไปศึกษาในสาขาเฉพาะทาง และเพื่อเป็นแนวทางการสอบความรู้ ความสามารถและทักษะเมื่อมีการศึกษาครบทุกกระบวนวิชาของชั้นปีที่ ๔ ของหลักสูตร แต่การใช้เกณฑ์สมรรถนะร่วมฯเป็นแนวทางการสอบหรือออกข้อสอบความรู้ข้อเขียนและข้อสอบทักษะ ไม่สามารถจัดสอบวัดสมรรถนะได้ทุกมิติสำหรับนิสิตนักศึกษาในระดับชั้นปีที่ ๔ ด้วยบางส่วนเป็นสมรรถนะที่ต้องมีการฝึกปฏิบัติงานหรือมีสมรรถนะวิชาชีพพร้อมเสียก่อน เช่น การทำงานเป็นทีมและการจัดการระบบ หรือบางมิติมีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมกับการออกข้อสอบชนิดหลายตัวเลือก หรือ Multiple Choice Question (MCQ) หรือไม่เหมาะสมสำหรับการสอบทักษะแบบ Objective Structured Pharmacy Examination (OSPE) ทำให้ต้องกำหนดกรอบเนื้อหาข้อสอบตามเอกสารภาคผนวก ๑ ขึ้น

ในการสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการบริหารทางเภสัชกรรม ทั้งในระดับเกณฑ์สมรรถนะร่วมฯและระดับสาขาเฉพาะทางสาขาการบริหารเภสัชกรรม อาศัยการแบ่งตามระบบหรือกลุ่มโรคและอาการเช่นเดียวกัน คณะทำงานข้อสอบความรู้ฯสาขาการบริหารเภสัชกรรม จึงได้จัดทำเอกสาร ภาคผนวก ๒ ขึ้น เพื่อแสดงให้เห็นขอบเขตของเนื้อหาการสอบตามเกณฑ์สมรรถนะร่วมฯและเกณฑ์มาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม สาขาการบริหารเภสัชกรรม ในระดับที่มีจุดเน้นของระดับความรู้ และบริบทในการบริหารเภสัชกรรมที่มีระดับที่แตกต่างกันชัดเจนขึ้น

ทั้งนี้สำหรับกลุ่มโรคและกลุ่มยา ที่ครอบคลุมในระดับเกณฑ์สมรรถนะร่วมฯ ให้เป็นไปตามภาคผนวก ก ของประกาศเกณฑ์สมรรถนะร่วมฯ พ.ศ.๒๕๕๕ และให้เพิ่มเติมกลุ่มโรคต่อไปนี้ คือ โรคจิตเวช (psychiatrics) โรคระบบไต (renal system) สำหรับการสอบสำหรับนักศึกษาที่เข้าศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๑ โดยโรคระบบไตและโรคจิตเวชควรส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนด้วยเป็นโรคที่สำคัญในสังคมไทยปัจจุบันเภสัชกรจะต้องมีสมรรถนะในการป้องกัน ตระหนักรู้ และส่งต่อ และ ครอบคลุมปัญหาที่เกี่ยวกับการใช้ยาและวิเคราะห์ไปส่งยาตามภาคผนวก ข ของประกาศเกณฑ์สมรรถนะร่วมฯพ.ศ.๒๕๕๕

ก๒. สัดส่วนของเนื้อหาข้อสอบ

สัดส่วนข้อสอบ PLE-CC1 พิจารณาจากสัดส่วนของเนื้อหาตามเกณฑ์สมรรถนะร่วมที่เหมาะสมสำหรับการประเมินโดยการสอบ MCQ ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการสอบความรู้ฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ได้กำหนดสัดส่วนโดยประมาณ เท่ากับ ๕๐:๔๐:๑๐ ตามกลุ่มเนื้อหาด้านผู้ป่วย : ด้านผลิตภัณฑ์ : ด้านเภสัชศาสตร์สังคมและการบริหาร ตามลำดับ

- กลุ่มเนื้อหาด้านผู้ป่วย ได้แก่ สมรรถนะมิติที่ ๖
- กลุ่มเนื้อหาด้านผลิตภัณฑ์ ได้แก่ สมรรถนะมิติที่ ๔ และ ๕
- กลุ่มเนื้อหาด้านเภสัชศาสตร์สังคมและการบริหาร รวมกฎหมาย ได้แก่ สมรรถนะมิติที่ ๑, ๓ และ ๗ สำหรับมิติที่ ๒ ไม่เหมาะสำหรับการสอบ PLE-CC แต่เป็นสมรรถนะสำคัญที่ควรมีการเรียนการสอนและประเมินในหลักสูตรเภสัชศาสตร์บัณฑิต

ก๓. ลักษณะข้อสอบ:

- ข้อสอบปรนัย แบบคำถามห้าตัวเลือกที่มีคำตอบที่ดีที่สุดเพียงข้อเดียว (multiple choice question, single best answer) จำนวนข้อสอบทั้งหมด ๒๔๐ ข้อ (ด้านผู้ป่วย ประมาณ ๑๒๐ ข้อ ด้านผลิตภัณฑ์ ประมาณ ๙๖ ข้อและด้านเภสัชศาสตร์สังคมและการบริหาร รวมกฎหมาย ๒๔ ข้อ (แบ่งเป็นด้านกฎหมาย ๑๘ ข้อ)
- ใช้ระยะเวลาสอบ ๒ วัน โดยกำหนดแบ่งเป็น ๒ ชุดข้อสอบ แต่ละชุดข้อสอบประกอบด้วยข้อสอบ จำนวน ๑๒๐ ข้อ ใช้เวลาสอบ ๓ ชั่วโมง
- ข้อสอบอาจสถานการณ์หรือกรณีศึกษาสั้น ๆ พร้อมคำถามจำนวน ๔-๖ ข้อ ลักษณะแบบบูรณาการความรู้ด้านผู้ป่วย ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านเภสัชศาสตร์สังคมและการบริหาร และอาจเป็นข้อสอบเดี่ยวจำนวนหนึ่งตามความเหมาะสม
- ข้อสอบกฎหมายแยกออกจากข้อสอบสถานการณ์อื่นๆ จำนวนชุดละ ๙ ข้อ รวมข้อสอบทั้งหมดเท่ากับ ๑๘ ข้อ

ข. ข้อกำหนดข้อสอบทักษะวิชาชีพตามเกณฑ์สมรรถนะร่วมของหลักสูตรเภสัชศาสตร์ พ.ศ.๒๕๕๕

ข๑. กรอบเนื้อหาการสอบและสัดส่วนน้ำหนักข้อสอบ

กำหนดจำนวนข้อสอบทักษะทั้งหมดเท่ากับ ๑๔ ข้อ โดยแบ่งเป็นข้อสอบตามด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านผู้ป่วย จำนวนประมาณ ๗-๘ ข้อ โดยมีการบูรณาการกับด้านกฎหมายและจรรยาบรรณ ประมาณ ๐.๕-๑ ข้อ

ด้านผลิตภัณฑ์ จำนวนประมาณ ๖-๗ ข้อ โดยมีการบูรณาการกับด้านกฎหมายและจรรยาบรรณ ประมาณ ๐.๕-๑ ข้อ

ด้านกฎหมายและจรรยาบรรณ ประมาณ ๑ ข้อ โดยบูรณาการกับข้อสอบทักษะด้านผู้ป่วย (การบริหารเภสัชกรรม) หรือด้านผลิตภัณฑ์ (เทคโนโลยีเภสัชกรรม)

ข้อสอบทักษะแบ่งตามสมรรถนะในมิติต่างๆ ดังนี้

มิติที่ 1 มิติด้านวิชาชีพ คุณธรรม จรรยาบรรณ

เกณฑ์มาตรฐานที่ 1.2 การปฏิบัติวิชาชีพถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ

ตารางกำหนดด้านทักษะ

1. สามารถจำแนก และจัดประเภทยา ยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิต และประสาท อาหาร เครื่องสำอาง และ เครื่องมือแพทย์ ตามกฎหมาย (เช่นจำแนกได้ว่า เป็น ยาควบคุมพิเศษ ยาอันตราย ยาสามัญประจำบ้าน ยาสมุนไพร ยาแผนปัจจุบัน ยาแผนโบราณ เภสัชเคมีภัณฑ์ และยาที่ต้องติดตามการใช้ในสถานพยาบาล หรือเป็นยาเสพติดประเภท 1, 2, 3, 4 หรือ 5)
2. สามารถอธิบายนิยามของยาที่ห้ามการผลิต ขาย นำ หรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร (เช่น ยาปลอม ยา ผิดมาตรฐาน ยาชุด เป็นต้น)
3. สามารถอธิบายข้อกำหนดของกฎหมายในเรื่องการโฆษณา ยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท อาหาร เครื่องสำอาง และ เครื่องมือแพทย์
4. สามารถค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสม
5. สามารถระบุได้ว่ายาแต่ละประเภทสามารถจำหน่ายที่ใด หรือมีความเข้าใจระบบการกระจายยาแต่ละประเภท
6. การอ่านฉลาก หรือเอกสารเพื่อให้สามารถจำแนกประเภทของยาที่ขึ้นทะเบียน
7. สามารถสะท้อนปัญหาของผู้รับบริการ ว่ามีปัจจัยซ่อนเร้นด้านสิ่งแวดล้อมที่นอกเหนือจากความเจ็บป่วยของผู้ป่วยมีอะไรบ้าง

กำหนดข้อสอบทักษะทางวิชาชีพ จำนวนข้อสอบประมาณ ๑ ข้อ โดยให้บูรณาการกับข้อสอบทักษะการปฏิบัติงานวิชาชีพด้านการบริหารเภสัชกรรม หรือทักษะด้านเทคโนโลยีเภสัชกรรม

มิติที่ 4 มิติด้านเภสัชภัณฑ์ สมุนไพร เภสัชเคมีภัณฑ์ และการควบคุมคุณภาพ

เกณฑ์มาตรฐานที่ 4.1 การบูรณาการความรู้ด้านรูปแบบเภสัชภัณฑ์กับการปฏิบัติงาน

ตารางกำหนดด้านทักษะ

1. การระบุชนิด/รูปแบบของยาจากลักษณะภายนอก
2. ตรวจสอบลักษณะของยาที่เสื่อมคุณภาพ ยาหมดอายุ
3. การแนะนำการใช้และการเก็บรักษาพยาบาลบางชนิดที่สำคัญ
4. การเลือกบรรจุภัณฑ์ให้เหมาะกับชนิด/รูปแบบของยา
5. การสื่อสารเพื่ออธิบายความสำคัญของรูปแบบผลิตภัณฑ์ยาและกระบวนการผลิตยาต่อประสิทธิภาพและการออกฤทธิ์

6. สามารถเตรียมตำรับยาพื้นฐาน และตำรับยาในเภสัชตำรับโรงพยาบาล
กำหนดข้อสอบทักษะทางวิชาชีพ จำนวนข้อสอบประมาณ ๓ ข้อ

มิตินี้ 5 มิติด้านการจัดหายา และการเตรียมยาสำหรับผู้ป่วยเฉพาะราย

เกณฑ์มาตรฐานที่ 5.3 การเตรียมยาสำหรับผู้ป่วยเฉพาะราย

รูปแบบยาเตรียมที่กำหนด ได้แก่

- ระบบยาน้ำใส ได้แก่ ยาสารละลาย ยาน้ำเชื่อม ยาอิลิกเซอร์
- ระบบกระจายตัว ได้แก่ ยาแขวนตะกอน ยาอิมัลชัน ยาครีม ยาขี้ผึ้ง และ ยาเจล
- การเจือจางน้ำยาฆ่าเชื้อ (antiseptic solution)
- การเจือจางยารูปแบบต่าง ๆ ให้มีความแรงตามที่กำหนดสำหรับผู้ป่วยเฉพาะราย/ผู้ป่วยเด็ก
- การเตรียมยารูปแบบของเหลวโดยการเติมกระสายลงในยาผง (reconstitution)

ตารางกำหนดด้านทักษะ

1. สามารถเตรียมยาตามสูตรตำรับที่กำหนดโดยใช้เทคนิคที่ถูกต้อง
  - 1.1. การชั่งผงยา ของเหลวชั้น สารหรือยาพื้นที่มีลักษณะกึ่งแข็ง
  - 1.2. การตวงของเหลว
  - 1.3. การบดและผสม
  - 1.4. การกรอง
  - 1.5. การใช้ความร้อน
2. เทคนิคการทำ aliquot ยา จากยาเม็ด (เทคนิคการแบ่งตัวยาสำคัญตามปริมาณที่คำนวณได้ เมื่อใช้ยาเม็ดที่มีจำหน่ายในท้องตลาด) เพื่อให้ได้ขนาดความแรงต่อมื้อพอดีสำหรับผู้ป่วยแต่ละราย
3. เทคนิคในการเจือจางยาน้ำและ/หรือสารปรุงแต่งทางเภสัชกรรม ให้ได้ความเข้มข้นหรือสัดส่วนที่กำหนด
4. การคัดเลือกภาชนะ และการจัดทำฉลากได้อย่างเหมาะสม

กำหนดข้อสอบทักษะทางวิชาชีพ จำนวนข้อสอบประมาณ ๔ ข้อ

มิตินี้ 6. มิติด้านการบริหารทางเภสัชกรรมเบื้องต้น และการใช้สมุนไพร

เกณฑ์มาตรฐานที่ 6.1 การดูแลผู้ป่วย

เกณฑ์มาตรฐานที่ 6.2 การประเมินคำสั่งใช้ยา

เกณฑ์มาตรฐานที่ 6.3 กระบวนการจ่ายยา และการส่งมอบยา

เกณฑ์มาตรฐานที่ 6.4 การส่งเสริมการใช้ยาอย่างเหมาะสม

ตารางกำหนดด้านทักษะ

1. สื่อสารเพื่อหาข้อมูลได้อย่างมีเป้าหมายและเหมาะสม โดยตั้งคำถามเพื่อหาข้อมูลต่อไปนี้
  - 1.1. ปัญหาทางสุขภาพของผู้ป่วย
  - 1.2. ความกังวลต่อสุขภาพของผู้มารับบริการ
  - 1.3. สภาพแวดล้อมในครอบครัวหรือชุมชนอันอาจนำมาซึ่งปัญหาสุขภาพ
  - 1.4. ผลทางห้องปฏิบัติการ เช่น fasting blood sugar (FBS), lipid profile เป็นต้น
  - 1.5. การแนะนำการตรวจเพิ่มเติม และตัดสินใจส่งต่อผู้ป่วยได้อย่างเหมาะสม
2. ทบทวนความถูกต้องของคำสั่งใช้ยาและปฏิบัติตามหลักการจ่ายยาที่ดี
3. สามารถระบุความคลาดเคลื่อนทางยา และปัญหาที่เกี่ยวกับการใช้ยาเบื้องต้นได้
4. สามารถเลือกใช้ยาสำหรับปัญหาสุขภาพเบื้องต้น (ภาคผนวก ก)
5. ให้คำแนะนำการใช้ยา และการดูแลสุขภาพแก่ผู้รับบริการได้อย่างถูกต้อง
  - 5.1. แนะนำการใช้ยา การปฏิบัติตัวและประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้อง
  - 5.2. ให้คำแนะนำ ด้านสุขอนามัย โภชนาการ การออกกำลังกายที่ดี รวมถึงทางเลือกอื่น ๆ ในการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค และบรรเทาอาการที่ไม่ต้องรักษาด้วยยา
6. สามารถปฏิบัติตามหลักการจ่ายยาที่ดี (ภาคผนวก ค)
  - 6.1. วิธีการจ่ายยา
    - 6.1.1. การหยิบยาและเก็บยาจากชั้นยา
    - 6.1.2. การประเมินคุณสมบัติของยาที่จะจ่าย เช่น วันหมดอายุ ลักษณะยาเสื่อมสภาพ
    - 6.1.3. การนับเม็ดยาด้วยถาดนับเม็ดยา
    - 6.1.4. การเลือกภาชนะบรรจุให้เหมาะสม เช่น ขนาด ของสีขาป้องกันแสง
    - 6.1.5. การเขียนฉลากยา (วิธีการกินยา)
    - 6.1.6. การเขียนฉลากการให้ยาด้วยวิธีการอื่น ๆ
    - 6.1.7. การเลือกใช้ฉลากช่วยในกลุ่มยาที่จำเป็นอย่างเหมาะสม
    - 6.1.8. การตรวจสอบยาที่จัดแล้วกับใบสั่งยา
  - 6.2. แนะนำการใช้ยา การปฏิบัติตัวและประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้อง
    - 6.2.1. ความสำคัญของการใช้ยา วิธีใช้ยา การเก็บรักษา ยา เทคนิคการใช้พิเศษ ยาที่ไม่สามารถตัดแยกเม็ด บด เคี้ยวได้ ลำดับการใช้ ยากรณีใช้ยาหลายชนิดร่วมกัน ข้อปฏิบัติกรณีลืมกินยา ระยะเวลาการรักษาโรค
    - 6.2.2. ผลข้างเคียงของยาและการแพ้ยา
    - 6.2.3. การแนะนำผู้ป่วยในการดูแลตนเองเบื้องต้นในโรค/อาการที่สามารถใช้การดูแลเบื้องต้นได้

เกณฑ์มาตรฐานที่ 6.6 การจัดการอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา

ตารางกำหนดทักษะ

1. สามารถประเมินความน่าจะเป็นสาเหตุของอาการไม่พึงประสงค์ที่เกิดจากการใช้ยา โดยใช้ข้อมูลที่ให้ไว้
2. สื่อสารเพื่อการค้นหาข้อมูลการประเมินอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยาได้อย่างเหมาะสม
3. ให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนในเบื้องต้น การส่งต่อแพทย์
4. ให้คำอธิบายแก่ผู้รับบริการถึงความสำคัญในการมีบันทึกประวัติการแพ้ยา หรือการแจ้งต่อผู้ให้บริการทุกระดับว่าเคยมีประวัติการแพ้ยา

กำหนดข้อสอบทักษะทางวิชาชีพ จำนวนข้อสอบประมาณ ๗ ข้อ

ข๒. แนวทางการสอบ PLE-CC2

- จำนวนสถานีของการสอบ PLE-CC2 มี ๑๔ สถานี ใช้เวลาสถานีละ ๔ นาที อาจจัดเป็นสถานีเชื่อมโยงติดต่อกัน ๒ สถานีให้มีเวลาสอบต่อเนื่องเป็น ๘ นาที
- มีสถานีพัก ๒ สถานี
- รวมสถานีพักเป็น ๑๖ สถานี
- ใช้เวลารอบละประมาณ ๖๔ นาที

ข๓. ลักษณะข้อสอบ มี ๒ ลักษณะ ได้แก่

- ๑) ลักษณะข้อสอบทักษะที่ผู้สอบถูกประเมินโดยอาจารย์ผู้ประเมิน โดยมีแบบประเมินเป็นลักษณะ checklist ที่ศูนย์สอบความรู้จัดทำไว้ให้ แบ่งเป็นทักษะการประเมิน ๒ แบบคือ
  - ๑.๑) ผู้สอบแสดงทักษะวิชาชีพโดยการปฏิบัติงานตามที่กำหนด และถูกสังเกตการณ์และประเมินความถูกต้องตามหลักการและเทคนิคทางเภสัชกรรมที่ถูกต้องและเหมาะสม
  - ๑.๒) ผู้สอบแสดงทักษะโดยการซักถาม โต้ตอบ หรือให้คำอธิบาย แนะนำ อย่างเหมาะสม โดยผู้สอบต้องแสดงทักษะการสื่อสารที่ดีและการแสดงออกหรือกิริยาที่เหมาะสม
- ๒) ลักษณะข้อสอบทักษะที่ผู้สอบถูกประเมินจากการศึกษาสถานการณ์และปัญหา จากคำถามหรือคำสั่งที่ให้ จากนั้นหาคำตอบและตอบลงในกระดาษคำตอบที่จัดไว้ให้